

De donkere kant van de liefde

‘Ze riepen ‘Zwarte Piet’ naar mij’, zegt Safiyya. Ze is afkomstig uit Rwanda en vertelt over haar ervaringen in de school waarin ze als zevenjarige terecht kwam. ‘Voor de andere kinderen was ik pikzwart en praatte ik raar. Er zaten nog buitenlandse leerlingen in onze klas, maar die waren veel lichter bruin dan ik. In het begin van het schooljaar werd ik met rust gelaten, op wat onderzoekende blikken en gefluister na. Ik voelde dat ik er niet bij hoorde, maar had het druk met Nederlands leren en zo goed mogelijk mee kunnen met de rest van de klas. Maar toen kwam Sinterklaas eraan én Zwarte Piet. Er werd veel over gepraat, ook door de juf. Op een dag vroeg ze: ‘Wat hebben jullie aan de sint gevraagd? Leggen jullie iets klaar voor zijn paard?’ Eén van de kinderen had het over een wortel voor het paard en een pintje voor Zwarte Piet. En toen riep een jongen: ‘Maar juf, Zwarte Piet zit hier al.’ Alle ogen waren op mij gericht en er werd gelachen. De juf ging daartegen in, maar de toon was gezet. Ook kinderen van andere klassen riepen Zwarte Piet als ze mij zagen. Ik begreep het niet goed – wie, in ’s hemelsnaam was Zwarte Piet – maar voelde me doodongelukkig. Het werd wat beter nadat de juf er met de pestkoppen over gepraat had. Maar kinderen bleven toch naar mij kijken en begonnen te giechelen. Safiyya is inmiddels volwassen en stelt het goed. Maar nog altijd, zo zegt ze, kan het Sinterklaasfeest voor haar niet snel genoeg voorbij zijn. Safiyya trad op als getuige in een tv-programma over pesten op school. Eén van de sprekers noemde het een oud zeer dat moeilijk te helen valt. Campagnes blijken wel geholpen te hebben, maar één op zes kinderen zou toch nog het slachtoffer van pesterijen zijn. Het onderwerp blijft actueel. Op Facebook las ik deze dagen verscheidene oproepen tot leerkrachten, ouders, grootouders om ze aan te sporen tot waakzaamheid. Kinderen komen er lang niet altijd voor uit dat ze uitgelachen worden. Ze schamen zich, vrezen dat als ze erover praten, het allemaal nog erger wordt. Op Internet zijn vooral voor leerkrachten veel tips te vinden om pesten tegen te gaan. Het komt er vooral op aan pestkoppen te doen inzien hoe gemeen hun gedrag is. Dat geldt ook voor de kinderen die getuige zijn van de pesterij, maar niets durven te doen of zelfs meelachen om op een goed blaadje te blijven bij de pestkop. Ook zij moeten weten dat het anders kan, dat angst een slechte raadgever is, dat als zij het opnemen voor het slachtoffer, hen dat sterker en beter maakt.

De Amerikaanse dichter José Chaves noemt dat in een vers: de donkere kant van de liefde. Vrij vertaald gaat het aldus:

‘Er werd zo weinig geschreven over /de donkere kant van de liefde./ Maar voor mij is liefde nooit mooier /dan wanneer ze iets ziet dat lelijk is... en daar niet van wegloopt.’

Vervang het woord ‘lelijk’ door ‘Zwarte Piet’ zoals in het geval van Safiyya. Om vervolgens niet weg te lopen van het lelijke dat het meisje wordt aangedaan. Je kan dat moed noemen, de moed om het op te nemen voor wie aangevallen wordt.

Het kan ook je gevoel voor rechtvaardigheid zijn dat je aanspoort om het tegen de agressor op te nemen. Chaves noemt dat de donkere kant van de liefde: liefde die nooit groter is dan wanneer ze niet wegloopt van het duister waarin mensen soms gevangen worden gehouden, de lelijkheid die geen ruimte laat voor licht en schoonheid in hun leven. Dat is wat ook gepeste kinderen wordt aangedaan.

T.S.